

Popularizácia vedy medzi verejnosťou

Analýza zistení empirického výskumu uskutočneného v rámci projektu
Popularizácia vedy a techniky na Slovensku

Záverečná správa

Centrum vedecko-technických informácií SR, Bratislava 2015

Podporujeme výskumné aktivity na Slovensku / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

© Centrum vedecko-technických informácií SR, Bratislava 2015

Táto analýza bola spracovaná v rámci projektu *Popularizácia vedy a techniky na Slovensku*
(26220220181,26240220085)

Doc. Mgr. Ján Bunčák, CSc.
RNDr. Anna Hrabovská, PhD.
prof. PhDr. Ján Sopóci, PhD.

15 strán

Obsah

Úvod.....	4
1. Základné zistenia výskumu	6
2. Zistenia výskumu o vybraných kategóriách obyvateľstva	13
Záver.....	15

Úvod

Výskum Popularizácia vedy medzi verejnosťou sa uskutočnil ako súčasť tretej etapy riešenia projektu *Popularizácia vedy a techniky na Slovensku* s cieľom analyzovať stav povedomia verejnosti o vede a o popularizácii vedy a techniky na Slovensku. Ďalšími súčasťami tohto projektu sú výskum povedomia mládeže o vede a technike a o jej recepcii popularizačnej činnosti vedcov a vedeckých pracovísk na Slovensku a výskum popularizačnej činnosti a názorov príslušníkov našej vedeckej komunity o základných otázkach popularizácie vedy a techniky na Slovensku. Všetky tieto výskumy sa teda uskutočnili trikrát, na základe rovnakej výskumnej metodiky a na porovnateľných výskumných vzorkách obyvateľstva SR, stredoškolskej mládeže a členov vedeckej komunity SR. Po vstupnej analýze uvedenej problematiky uskutočnenej v roku 2013, nasledovala priebežná analýza, uskutočnená začiatkom roku 2015 a zavŕšením celého projektu je záverečná analýza problematiky popularizácie vedy a techniky na Slovensku.

Empirický výskum sa uskutočnil v októbri 2015 na základe použitia dotazníka vytvoreného tímom riešiteľov projektu už v roku 2013. Okrem otázok zisťujúcich základné sociálno-demografické charakteristiky (pohlavie, vek, vzdelanie, kraj a zamestnanie respondentov) obsahoval dotazník i otázky zamerané na zisťovanie záujmu verejnosti o vedu a vedecké poznávanie – najmä o prírodné a technické vedy, ďalej na zisťovanie informovanosti verejnosti o súčasných slovenských vedcoch a vedeckých objavoch a vynálezoch, ako aj na zisťovanie možností využívania a spôsobov získavania informácií o vede a technike na Slovensku. Pôvodný dotazník z roku 2013 bol v roku 2015 obohatený o niekoľko otázok: o otázku zisťujúcu, či si respondent všimol v médiách prebiehajúcu kampaň zameranú na popularizáciu vedy a techniky (Future Generation – Študuj vedu a techniku, budúcnosť sa ti poďakuje), o nadväzujúcu otázku zisťujúcu, či táto kampaň zvýšila jeho záujem o vedu a techniku a tiež o otázku zisťujúcu, či má respondent informácie o vytipovaných podujatiach organizovaných na popularizáciu vedy a techniky. V dotazníkoch použitých v roku 2015 bolo pritom vynechaných niekoľko otázok z výskumu v roku 2013: napríklad otázka zisťujúca, koľko slovenských vedcov respondent pozná, ďalej otázka, či respondent pozná niektoré objavy a vynálezy slovenských vedcov, alebo otázka zisťujúca názory respondentov na možné spôsoby financovania vedy.

Výskum Popularizácia vedy medzi verejnosťou v októbri roku 2015, rovnako ako predchádzajúce dva výskumy, realizovala elektronickou formou agentúra TNS SK, s.r.o. Výskumnú vzorku tvorilo 1600 respondentov, vzorka bola reprezentatívna z hľadiska pohlavia, veku, vzdelania a kraja.

Medzi respondentmi výskumu bolo 50,1% žien a 49,9% mužov; 41,2% respondentov malo 18 až 35 rokov, 30,6% 36 až 50 rokov a 28,2% respondentov bolo vo veku medzi 51 až 65 rokov; 10,3% respondentov malo iba základné vzdelanie, 28,5% stredné odborné vzdelanie bez maturity, 34,5% respondentov stredné odborné vzdelanie s maturitou, 10,5% úplné stredné vzdelanie (absolvované gymnázium) a 16,2% respondentov získalo vysokoškolské, alebo i vyššie vzdelanie. Skladba výskumnej vzorky bola teda podobná ako v oboch predchádzajúcich výskumoch, čo vyplýva zo splnenia požiadavky jej reprezentatívnosti z hľadiska uvedených kritérií.

Zloženie výskumnej vzorky podľa ekonomickej aktivity a odvetví hospodárstva, v ktorých

boli respondenti zamestnaní, je uvedené v tabuľke č. 1. Táto i nasledujúce tabuľky obsahujú i údaje získané všetkými tromi realizovanými výskumami verejnosti, čo umožňuje porovnať výskumné zistenia vstupnej, priebežnej i záverečnej analýzy problematiky popularizácie vedy a techniky medzi verejnosťou SR.

Tabuľka č. 1

		Vstupná analýza		Priebežná analýza		Záverečná analýza	
		N	%	N	%	N	%
V ktorej oblasti pracujete?	Priemysel	159	12,5%	224	13,9%	247	15,4%
	Stavebníctvo	62	4,9%	64	4,0%	72	4,5%
	Poľnohospodárstvo a výroba potravín	22	1,7%	18	1,1%	29	1,8%
	Obchod a služby	247	19,4%	288	17,9%	263	16,4%
	Doprava a skladovanie	50	3,9%	71	4,4%	55	3,4%
	Informácie a komunikácia	34	2,7%	66	4,1%	63	3,9%
	Školstvo a veda	67	5,3%	81	5,0%	87	5,4%
	Pracujúci študent	28	2,2%	24	1,5%	28	1,8%
	Študent	138	10,8%	189	11,7%	170	10,6%
	Pracujúci dôchodca	20	1,6%	29	1,8%	31	1,9%
	Dôchodca	104	8,2%	171	10,6%	169	10,6%
	Nezamestnaný	151	11,9%	155	9,6%	139	8,7%
Iné	192	15,1%	229	14,2%	247	15,4%	
SPOLU	1274	100,0%	1609	100,0%	1600	100,0%	

Zastúpenie respondentov výskumu z jednotlivých krajov SR uvádza tabuľka č. 2.

Tabuľka č. 2

		Vstupná analýza		Priebežná analýza		Záverečná analýza	
		N	%	N	%	N	%
Kraj	Bratislavský kraj	143	11,2%	183	11,4%	182	11,4%
	Trnavský kraj	138	10,8%	170	10,6%	168	10,5%
	Trenčiansky kraj	142	11,1%	180	11,2%	179	11,2%
	Nitriansky kraj	171	13,4%	208	12,9%	206	12,9%
	Žilinský kraj	165	13,0%	204	12,7%	203	12,7%
	Banskobystrický kraj	160	12,6%	197	12,2%	197	12,3%
	Prešovský kraj	184	14,4%	235	14,6%	234	14,6%
	Košický kraj	171	13,4%	232	14,4%	231	14,4%
	SPOLU	1274	100,0%	1609	100,0%	1600	100,0%

Zistenia uskutočneného empirického výskumu budeme prezentovať v dvoch častiach. Najskôr uvidíme prehľad základných zistení výskumu za celú vzorku, teda občanov celého Slovenska a potom sa budeme venovať analýze zistení výskumu v tých kategóriách obyvateľstva, v ktorých výskum zistil najvýraznejšie rozdiely. Pri rozbere zistení budeme vychádzať z porovnania údajov troch realizovaných výskumov popularizácie vedy a techniky medzi verejnosťou (v tabuľkách sú označované ako vstupná, priebežná a záverečná analýza), pretože v záverečnej analýze chceme prezentovať i niektoré zovšeobecňujúce závery vyplývajúce zo zistení všetkých troch uskutočnených výskumov.

1. Základné zistenia výskumu

Za východiskové informácie získané tromi uskutočnenými výskumami Popularizácia vedy medzi verejnosťou možno považovať zistenia o záujme nášho obyvateľstva o vedu a techniku – predovšetkým o vedu a techniku na Slovensku, ďalej informácie o záujme ľudí o jednotlivé vedné disciplíny a tiež zistenia o príčinách ich záujmu či nezáujmu o vedu a techniku.

Výskum v októbri roku 2015, podobne ako predchádzajúce výskumy zistil, že o vedu a techniku na Slovensku sa podľa vlastného vyjadrenia zaujímajú viac ako dve tretiny jeho respondentov, čo je potešiteľná skutočnosť. Viac sa pritom o vedu a techniku zaujímajú muži ako ženy, záujem o ne narastá s vekom a so zvyšujúcim sa vzdelaním respondenta.

Tabuľka č. 3

		Vstupná analýza		Priebežná analýza		Záverečná analýza	
		N	%	N	%	N	%
Zaujímate sa o vedu a techniku na Slovensku?	áno	913	71,7%	1139	70,8%	1098	68,6%
	nie	361	28,3%	470	29,2%	502	31,4%
	SPOLU	1274	100,0%	1609	100,0%	1600	100,0%

Podľa zistení všetkých troch výskumov medzi obyvateľstvom SR pritom vcelku prevažuje záujem o technické vedy, o niečo menej ľudí sa najviac zaujíma o spoločenské, humanitné, lekárske a iné vedy a najmenšiu časť našich obyvateľov najviac zaujímajú prírodné vedy. Muži sa významne viac zaujímajú o technické, ženy viac o prírodné a iné vedy. Záujem o technické vedy prevažuje v kategóriách respondentov s nižším a stredoškolským vzdelaním, záujem o prírodné a ostatné vedy, naopak, so zvyšujúcim sa vzdelaním narastá. Podobná je i súvislosť medzi záujmom o jednotlivé druhy vied a vekom: zatiaľ čo u mladších ľudí prevažuje záujem o prírodné a iné vedy, starší ľudia sa viac zaujímajú o technické vedy. Súvislosť medzi záujmom o jednotlivé vedy a vekovými i vzdelanostnými kategóriami je teda zrejme ovplyvnená i štruktúrou vzdelania jednotlivých vekových kategórií nášho obyvateľstva.

Tabuľka č. 4

		Vstupná analýza		Priebežná analýza		Záverečná analýza	
		N	%	N	%	N	%
Ktoré vedy Vás najviac zaujímajú?	Prírodné (fyzika, chémia, biológia atď.)	228	17,9%	293	18,2%	295	18,4%
	Technické (strojárstvo, elektrotechnika, staveľstvo atď.)	468	36,8%	593	36,9%	559	34,9%
	Iné (spoločenské a humanitné vedy, lekársvo atď.)	397	31,2%	530	32,9%	528	33,0%
	Žiadne	75	5,9%	125	7,8%	134	8,4%
	Neviem	105	8,2%	68	4,2%	84	5,3%
	SPOLU	1273	100,0%	1609	100,0%	1600	100,0%

Pri zisťovaní príčin záujmu tých ľudí, ktorí sa zaujímajú o vedu a techniku na Slovensku uskutočnené výskumy zhodne zistili, že záujem najväčšej časti (viac ako polovice) respondentov súvisí s ich potrebou informovanosti – o vedu a techniku sa zaujímajú preto, lebo sú radi všeobecne informovaní o svete, v ktorom žijú. Iba o niečo viac ako pätina respondentov výskumov uviedla, že veda a technika patria medzi ich záujmy a záujem asi 13 až 14% respondentov o vedu a techniku je profesionálny, čiže súvisí s ich prácou alebo štúdiom.

Tabuľka č. 5

		Vstupná analýza		Priebežná analýza		Záverečná analýza	
		N	%	N	%	N	%
Prečo sa zaujímate o vedu a techniku na Slovensku?	Súvisí s mojimi pracovnými/študijnými povinnosťami	119	13,0%	152	13,3%	155	14,1%
	Som rád informovaný/rada informovaná	521	57,1%	695	61,0%	681	62,0%
	Veda a technika patria medzi moje záujmy	215	23,6%	259	22,7%	221	20,1%
	Z iných dôvodov	39	4,3%	33	2,9%	41	3,7%
	Neviem	18	2,0%	0	,0%	0	,0%
	SPOLU	912	100,0%	1139	100,0%	1098	100,0%

Záujem o vedu a techniku u mužov pritom častejšie súvisí s ich prácou či štúdiom ako u žien, alebo veda patrí medzi ich záujmy – záujem žien o vedu je zase častejšie súčasťou ich úsilia o dosiahnutie všeobecnej informovanosti. Záujem o vedu a techniku u mladých súvisí častejšie ako u starších ľudí s ich študijnými či pracovnými povinnosťami. Vzdelanejší ľudia sa zase častejšie ako menej vzdelaní ľudia zaujímajú o vedu a techniku v rámci svojej práce, alebo v rámci saturovania potreby vlastnej informovanosti.

Tí respondenti výskumov, ktorí sa nezaujímajú o vedu a techniku, ako príčiny svojho nezájmu najčastejšie uvádzali nedostatok času a zložitú, resp. ťažkú pochopiteľnosť vedy a techniky. Ako tretiu a štvrtú príčinu svojho nezájmu (takmer rovnako často) uvádzali nudnosť a nezaujímavosť vedy a techniky a svoj nedostatočný prístup k informáciám o vede a technike.

Tabuľka č. 6

		Vstupná analýza		Priebežná analýza		Záverečná analýza	
		N	%	N	%	N	%
Prečo sa nezaujímate o vedu a techniku na Slovensku?	Je pre mňa príliš zložitá, ťažko pochopiteľná	82	22,7%	108	23,0%	128	25,5%
	Je to pre mňa nudné, nezaujímavé	62	17,2%	80	17,0%	73	14,5%
	Nemám na to čas	99	27,4%	130	27,7%	148	29,5%
	Nemám z toho žiaden úžitok	38	10,5%	53	11,3%	42	8,4%
	Nemám dostatočný prístup k informáciám o vede a technike	62	17,2%	75	16,0%	77	15,3%

	Z iných dôvodov	18	5,0%	24	5,1%	34	6,8%
	SPOLU	361	100,0%	470	100,0%	502	100,0%

Ženy pritom ako príčiny svojho nezájmu o vedu a techniku častejšie než muži uvádzali ich zložitosť a nudnosť, ale aj nedostatok času, muži uvádzali častejšie ako dôvod svojho nezájmu nedostatočný prístup k informáciám a neužitočnosť záujmu o vedu a techniku. Medzi vekovými a vzdelanostnými kategóriami respondentov výskumy významné rozdiely v príčinách nezájmu o vedu a techniku nezistili.

Súčasťou výskumu popularizácie vedy medzi verejnosťou v roku 2013 bolo aj zisťovanie toho, aké majú obyvatelia SR poznatky o slovenských vedcoch a výsledkoch ich práce – vedeckých objavoch a vynálezoch. Na základe nedostatočného prínosu získaných informácií sa vo výskumoch uskutočnených v roku 2015 otázky zisťujúce, či respondenti poznajú mená slovenských vedcov a najnovšie významné objavy a vynálezy, ktorých sú autormi, už nepoužili.

Pomerne veľká časť oboch výskumov popularizácie vedy medzi slovenskou verejnosťou bola venovaná skúmaniu spôsobov, ktorými obyvatelia SR získavajú informácie o vede a technike a o podujatiach zameraných na popularizáciu vedy a techniky, ďalej skúmaniu intenzity využívania týchto podujatí, ako aj informačno-komunikačných technológií využívaných na popularizáciu vedy.

Pretože základným predpokladom účasti ľudí na podujatiach zameraných na popularizáciu vedy a techniky je informovanosť o takýchto akciách, výskumy sa venovali zisťovaniu toho, z akých informačných zdrojov sa respondenti dozvedajú o takýchto podujatiach. Zistenia výskumov ukázali, že najvýznamnejším zdrojom takýchto informácií je internet, ďalším významným zdrojom informácií sú elektronické médiá. O niečo menej významným zdrojom informácií o podujatiach na popularizáciu vedy a techniky sú osobné kontakty respondenta (s príbuznými, priateľmi a známymi) uskutočňované buď bezprostredne, alebo prostredníctvom elektronických sociálnych sietí a najmenej významným zdrojom sú propagačné plagáty a letáky.

Tabuľka č. 7

		Vstupná analýza		Priebežná analýza		Záverečná analýza	
		N	%	N	%	N	%
Odkiaľ sa najčastejšie dozvedáte o podujatiach zameraných na popularizáciu vedy a techniky?	Z internetu	730	57,5%	888	55,2%	719	44,9%
	Od priateľov, známych	62	4,9%	71	4,4%	60	3,8%
	Z televízie, rozhlasu	239	18,8%	387	24,1%	431	26,9%
	Z plagátov, letákov	66	5,2%	44	2,7%	66	4,1%
	Zo sociálnych sietí	41	3,2%	65	4,0%	163	10,2%
	Od detí, rodičov, súrodencov, iných príbuzných	20	1,6%	20	1,2%	27	1,7%
	Od nikoho	38	3,0%	38	2,4%	47	2,9%
	Nezaujíma ma to	74	5,8%	96	6,0%	87	5,4%
	SPOLU	1270	100,0%	1609	100,0%	1600	100,0%

Mladší respondenti pritom využívajú internet a elektronické sociálne siete významne častejšie ako starší, ktorí viac využívajú médiá a osobné kontakty. Podobne muži využívajú

internet vo väčšej miere ako ženy, ktoré informácie o vedecko-popularizačných podujatiach získavajú často aj z médií a od príbuzných, priateľov a známych. Medzi vzdelanostnými kategóriami nie sú pri využívaní zdrojov informácií o podujatiach na popularizáciu vedy a techniky významné rozdiely.

Pri skúmaní miery využívania rôznych spôsobov sprostredkovania odborných informácií, ktoré sa najčastejšie používajú pri propagovaní vedy a techniky medzi verejnosťou, výskumy zistili, že respondenti pri získavaní informácií o vede a technike využívajú najmä internet, televízne a rozhlasové relácie a články v časopisoch, resp. knihy. Ostatné spôsoby získavania informácií o vede a technike, ako sú napríklad vedecké výstavy, prednášky, workshopy, teda spôsoby vyžadujúce od ľudí zvýšenú aktivitu a vyčlenený osobitný čas, sú využívané významne menej často.

Tabuľka č. 8

	Vstupná analýza		Priebežná analýza		Záverečná analýza	
	Áno (N)	Áno (%)	Áno (N)	Áno (%)	Áno (N)	Áno (%)
Využívate niektoré z týchto spôsobov získavania informácií o vede a technike?						
Prednášky	162	12,8%	198	12,3%	218	13,6%
Televízne a rozhlasové relácie	1046	82,3%	1193	74,1%	1220	76,3%
Informácie na internete	1085	85,5%	1324	82,3%	1331	83,2%
Účasť na workshopoch	66	5,2%	100	6,2%	131	8,2%
Články v časopisoch, knihy	877	69,5%	1021	63,5%	1056	66,0%
Informácie prezentované na výstavách	308	24,4%	404	25,1%	425	26,6%
Iné	149	12,4%	169	10,5%	247	15,4%

Tieto, osobnú aktivitu si vyžadujúce spôsoby pritom viac využívajú mladší a vzdelanejší respondenti, častejšie ich využívajú tiež muži ako ženy. Ženy, starší a menej vzdelaní respondenti sa pri získavaní popularizačných informácií o vede a technike orientujú častejšie na sledovanie relácií v elektronických médiách a čítanie populárno-vedeckých článkov v časopisoch alebo na čítanie popularizačných kníh.

Informácie poskytované na internete, vedy a techniku popularizujúce relácie v elektronických médiách, články v časopisoch a popularizačné knihy pritom patria aj medzi spôsoby získavania informácií o vede a technike, ktoré by väčšina respondentov chcela aj naďalej najviac využívať. Podiel respondentov, ktorí využívajú tieto najvýznamnejšie zdroje informácií, je pritom o niečo nižší ako podiel tých, ktorí by ich chceli využívať.

Tabuľka č. 9

	Vstupná analýza		Priebežná analýza		Záverečná analýza	
	Áno (N)	Áno (%)	Áno (N)	Áno (%)	Áno (N)	Áno (%)
Akým spôsobom by ste chceli získať tieto informácie?						
Prednášky	348	27,6%	404	25,1%	452	28,3%
Televízne a rozhlasové relácie	1115	87,7%	1307	81,2%	1312	82,0%
Informácie na internete	1146	90,5%	1408	87,5%	1426	89,1%
Účasť na workshopoch	310	24,7%	385	23,9%	361	22,6%
Články v časopisoch, knihy	987	78,1%	1105	68,7%	1131	70,7%

Informácie prezentované na výstavách	647	51,0%	705	43,8%	707	44,2%
Iné	284	23,7%	329	20,4%	380	23,8%

Časť respondentov prejavila záujem využívať aj ostatné spôsoby získavania informácií, ich podiel bol však v porovnaní s podielom záujemcov o využívanie najpreferovanejších zdrojov významne nižší. Napriek tomu však treba ako pozitívne zistenie uviesť skutočnosť, že najväčší záujem o využívanie takých spôsobov získavania informácií o vede a technike, ako sú vedecké výstavy, prednášky a workshopy prejavili najmladší a vzdelanejší respondenti.

V snahe získať podrobnejšie poznatky o intenzite získavania informácií o vede a technike verejnosťou výskumy zisťovali aj mieru frekvencie získavania takýchto informácií, čiže to, či ich respondenti získavajú pravidelne, alebo len príležitostne. Aj takto získané poznatky potvrdili už uvedené zistenia – spomedzi pravidelne využívaných mediálnych zdrojov je pri získavaní informácií o vede a technike najvyužívanejším internet, televízne relácie a tlačené periodiká. V tejto súvislosti treba pripomenúť aj opakovane zistený veľký rozdiel medzi frekvenciou využívania televíznych a rozhlasových relácií ako zdrojov informácií o vede a technike.

Tabuľka č. 10

	Vstupná analýza		Priebežná analýza		Záverečná analýza	
	Pravidelne	Príležitostne	Pravidelne	Príležitostne	Pravidelne	Príležitostne
Ako často získavate informácie o vede a technike prostredníctvom nasledujúcich médií?						
Televízne relácie	26,4%	68,2%	25,1%	66,8%	29,4%	62,8%
Rozhlasové relácie	7,0%	62,6%	7,1%	62,6%	8,4%	59,6%
Tlačené periodiká (noviny, časopisy, letáky)	20,7%	67,1%	18,8%	66,7%	20,4%	63,7%
Internet	45,7%	48,3%	46,5%	46,8%	52,6%	39,9%

Zistenia uskutočnených výskumov ďalej ukázali, že existuje veľký rozdiel medzi frekvenciou využívania médií a využívania podujatí organizovaných s cieľom popularizovať vedu a techniku (prednášky, výstavy, exkurzie atď.). Zatiaľ čo príležitostne, ale aj pravidelné využívanie elektronických a tlačných médií verejnosťou je pri získavaní informácií o vede a technike na Slovensku pomerne rozšírené, účasť na podujatiach organizovaných na popularizáciu vedy je pre väčšinu našich ľudí najmä náhodnou, resp. príležitostnou aktivitou, pričom veľká časť (často i väčšina) obyvateľov sa na takýchto podujatiach nezúčastňuje.

Tabuľka č. 11

	Vstupná analýza		Priebežná analýza		Záverečná analýza	
	Pravidelne	Príležitostne	Pravidelne	Príležitostne	Pravidelne	Príležitostne
Ako často sa zúčastňujete na podujatiach na popularizáciu vedy a techniky?						
Prednášky	4,0%	21,4%	3,7%	25,7%	4,2%	28,0%
Workshopy	1,3%	14,0%	1,5%	21,6%	2,3%	20,7%
Výstavy	3,3%	50,2%	3,9%	51,7%	5,9%	51,5%
Exkurzie	3,9%	48,6%	3,2%	46,2%	4,0%	45,6%

Súťaže	5,2%	32,6%	3,7%	33,0%	5,1%	30,9%
Iné	3,6%	22,1%	2,9%	25,9%	2,9%	28,4%

Pravidelnými návštevníkmi takýchto podujatí je len minimálna časť našej populácie, skladajúca sa najmä z ľudí s profesionálnym vzťahom k vede a technike (vedeckí a pedagogickí pracovníci, študenti a pod.) a z ľudí s aktívnym záujmom o vedu a techniku.

Dotazník použitý vo výskumoch popularizácie vedy medzi verejnosťou v roku 2015 obsahoval i otázku zisťujúcu, či si respondent všimol, že v našich médiách prebehla kampaň zameraná na popularizáciu vedy a techniky (Future Generation – Študuj vedu a techniku, budúcnosť sa ti poďakuje) a na ňu nadväzujúcu otázku zisťujúcu, či táto kampaň zvýšila jeho záujem o vedu a techniku. Na základe zistení výskumu možno konštatovať, že táto kampaň bola vcelku úspešná – na začiatku roku 2015 si ju všimlo 71,3% a na konci roku už 77,6% respondentov výskumu.

Tabuľka č. 12

		Vstupná analýza		Priebežná analýza		Záverečná analýza	
		N	%	N	%	N	%
Všimli ste si, že v médiách prebehla kampaň zameraná na popularizáciu vedy a techniky (Future Generation – Študuj vedu a techniku, budúcnosť sa Ti poďakuje)?	Áno	0	,0%	1147	71,3%	1242	77,6%
	Nie	0	,0%	462	28,7%	358	22,4%
	SPOLU	0	,0%	1609	100,0%	1600	100,0%

Túto kampaň pritom zaznamenala väčšia časť mladších a vzdelanejších ľudí a menšia časť starších ľudí a ľudí s nižším vzdelaním, vo väčšej miere si ju všimli muži ako ženy. Častejšie ju, samozrejme, zaznamenali ľudia, ktorí sa – buď na základe svojej práce, štúdia, alebo zo záľuby – zaujímajú o vedu a techniku.

Významným zistením je, že viac ako polovica respondentov (50,1% na začiatku a 53,7% na konci roku 2015) uviedla, že táto kampaň zvýšila ich záujem o vedu a techniku. Výskum tiež zistil, že na základe kampane Future Generation vzrástol záujem o vedu a techniku predovšetkým u tých ľudí, ktorí sa o ne zaujímali už aj predtým.

Tabuľka č. 13

		Vstupná analýza		Priebežná analýza		Záverečná analýza	
		N	%	N	%	N	%
Zvýšila táto kampaň Váš záujem o vedu a techniku?	Áno	0	,0%	575	50,1%	667	53,7%
	Nie	0	,0%	572	49,9%	575	46,3%
	SPOLU	0	,0%	1147	100,0%	1242	100,0%

Súčasťou výskumov bola v roku 2015 aj otázka zisťujúca, či respondent už niekedy počul o vytipovaných podujatiach organizovaných na popularizáciu vedy a techniky, ako sú Festival vedeckých filmov, Noc výskumníkov, Týždeň vedy a techniky atď. Na základe zistení

výskumu možno konštatovať, že významná časť našej verejnosti (zodpovedá jej viac ako 40% respondentov výskumu) je informovaná o tých podujatiach zameraných na popularizáciu vedy a techniky, ktoré sa uskutočňujú už dlhší čas, vytvorili si určitú tradíciu a získali si v tejto oblasti určité renomé. Informovanosť verejnosti o ostatných vytipovaných podujatiach, ktoré sa uskutočňujú kratší čas, alebo sú jednorazové, majú lokálny charakter a pod., je oveľa nižšia.

Tabuľka č. 14

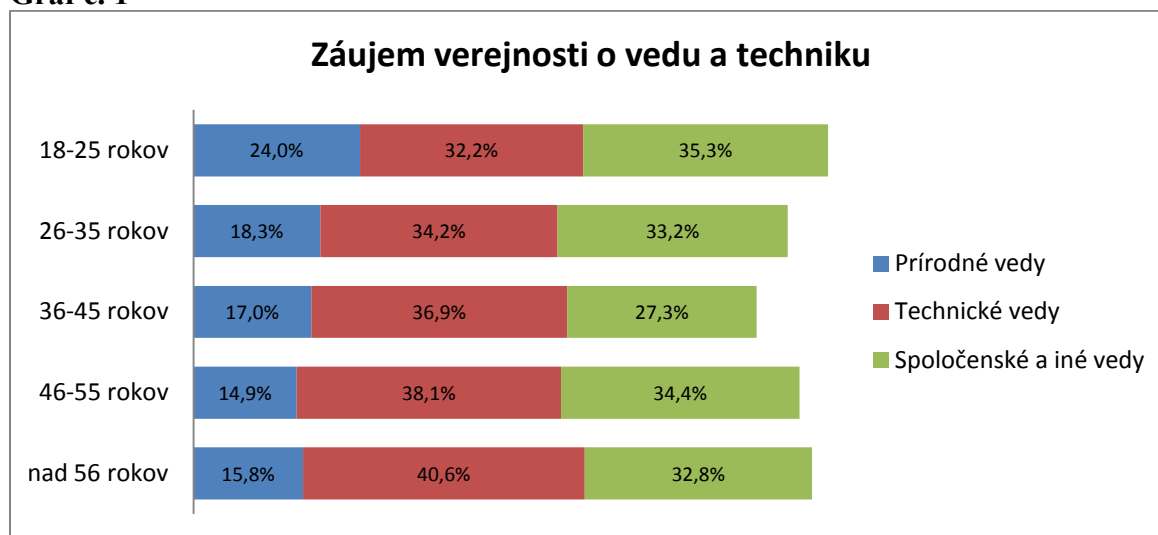
Počuli ste už niekedy o týchto podujatiach?		Áno (január 2015)		Áno (november 2015)	
		N	%	N	%
1.	Týždeň vedy a techniky	930	57,8%	966	60,4%
2.	Festival vedeckých filmov	784	48,7%	711	44,4%
3.	Noc výskumníkov	746	46,4%	889	55,6%
4.	Festival vedy a techniky	700	43,5%	794	49,6%
5.	Expo Sciences Europe 2014	402	25,0%	-	-
6.	Veda netradične	363	22,6%	331	20,7%
7.	Vedecká kaviareň	142	8,8%	206	12,9%
8.	Piatok s fyzikou	90	5,6%	-	-
9.	Vedec roka SR	-	-	764	47,8%
10.	Klub akčných hrdinov	-	-	136	8,5%

Aj v prípade informovanosti o týchto podujatiach na popularizáciu vedy a techniky platí, že informovaní sú o nich predovšetkým ľudia, ktorí sa zaujímajú o vedu a techniku, pričom sú to najmä vzdelanejší ľudia, ľudia v mladšom a strednom veku, najčastejšie študenti a ľudia s profesionálnym vzťahom k vede a technike.

2. Zistenia výskumu o vybraných kategóriách obyvateľstva

Deklarovaný záujem dospelých o vedu a techniku na Slovensku je podľa výsledkov meraní vo všetkých troch etapách výskumu ešte o niečo väčší ako záujem mládeže. Vypovedá to o celkovej spoločenskej klíme, ktorá je voči vede a technike priaznivo orientovaná. Na Slovensku teda zreteľne dominuje vedecko-technický optimizmus, s pesimistickými či negatívnymi postojmi k vede a technike, k vedeckému a technickému poznávaniu sa stretávame len veľmi zriedkavo.

Graf č. 1

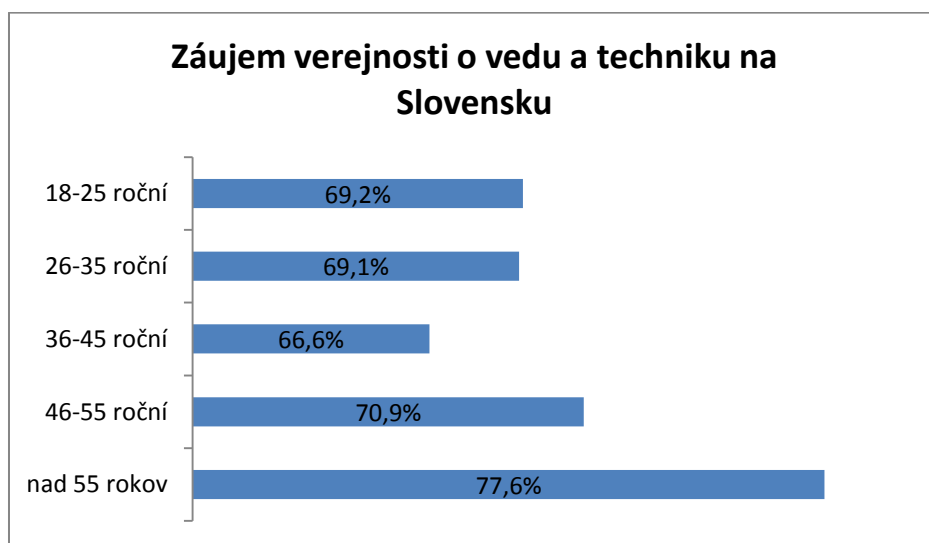

Najväčší záujem o vedu a techniku pritom deklarujú mladí ľudia vo veku od 18 do 25 rokov. Keďže veľká časť z nich sa ešte iba rozhoduje o svojej budúcej profesionálnej kariére, zistenie o vysokom záujme o vedu a techniku v tejto vekovej kategórii mládeže je dôležité. Záujem dospelých o vedu a techniku s rastúcim vekom postupne klesá, opäť sa zvyšuje až po prekročení 50 rokov veku. Na zvýšenom záujme starších ľudí o vedu a techniku je, okrem iného, založená popularita univerzít tretieho veku.

Deklarovaný všeobecný záujem o prírodné, technické a iné vedy je výrazne vyšší ako záujem verejnosti o vedu a techniku na Slovensku. Je to zrejme spôsobené tým, že predmet zisťovaného záujmu je v prípade vedy a techniky na Slovensku oveľa konkrétnejší, ako v prípade zisťovania záujmu o vedu a techniku všeobecne.

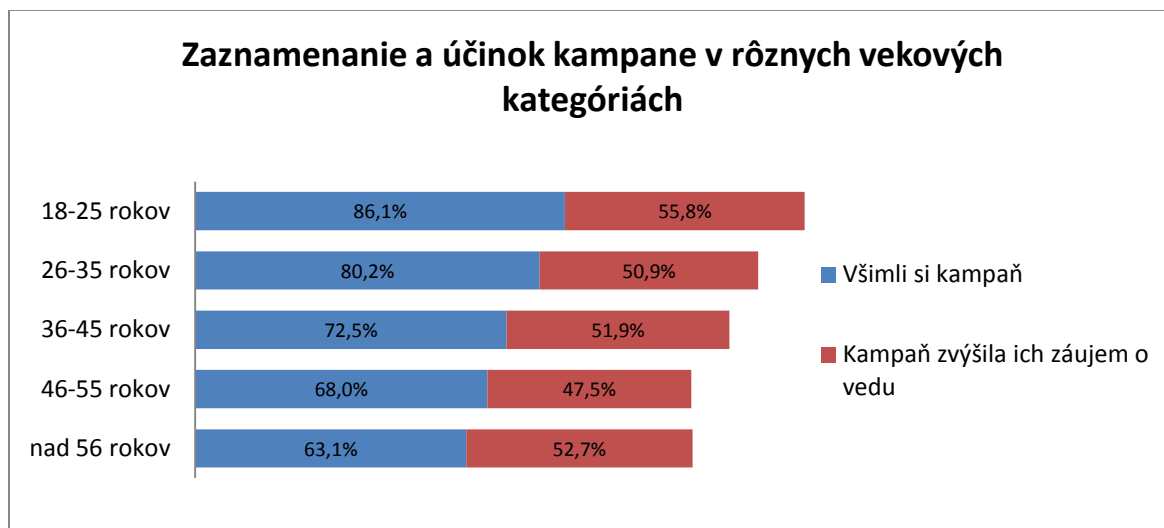
Aj záujem verejnosti o vedu a techniku na Slovensku sa z hľadiska veku vyvíja podobne ako je to v prípade všeobecného záujmu o vedu a techniku: je vysoký medzi mladšími ľuďmi do 35 rokov, potom klesá a znovu výrazne rastie po prekročení veku 50 rokov.

Graf č. 2

Propagačná kampaň Future Generation – Študuj vedu a techniku, budúcnosť sa ti poďakuje zameraná na podporu záujmu mládeže, ale i celej verejnosti o vedu a techniku mala najväčší ohlas (vo zmysle jej zaznamenania i vo zmysle efektívnosti zvýšenia záujmu o vedu a techniku) medzi mládežou vo veku od 18 do 25 rokov; so zvyšujúcim sa vekom podiel ľudí, ktorí si ju všimli, klesal.

Graf č. 3

Kritériom úspešnosti kampane Future Generation v perspektíve oslovenia verejnosti je už jej postrehnutie. Z tohto hľadiska možno konštatovať, že táto kampaň bola úspešná, pretože ju zaznamenala predovšetkým jej hlavná cieľová skupina – žiaci najvyšších tried základných škôl, študenti stredných škôl a mladí ľudia vo veku 18 až 25 rokov. Vo vyšších vekových kategóriách však mala kampaň tiež vysoký ohlas: vo všetkých vekových kategóriách si ju všimlo viac ako 60% ľudí, pričom asi u polovice z nich vyvolala zvýšenie záujmu o vedu a techniku.

Záver

Na základe uskutočnených analýz možno konštatovať, že výskumy popularizácie vedy medzi našou verejnosťou splnili úlohy, ktoré pre ne vyplynuli z cieľov projektu *Popularizácia vedy a techniky na Slovensku*. Spolu s dvomi ďalšími výskumami – výskumom povedomia našej mládeže o vede a technike a o jej recepcii popularizačnej činnosti vedcov a výskumom popularizačnej činnosti a názorov príslušníkov slovenskej vedeckej komunity – priniesli informácie umožňujúce deskriptívnym, ale i hlbším, analytickým spôsobom opísať existujúcu situáciu v oblasti popularizácie vedy a techniky na Slovensku. Na základe realizácie týchto výskumov sa získali prvé ucelenejšie informácie tohto druhu. Žiaľ, nemožno ich porovnať so zisteniami iných výskumov danej problematiky, pretože tieto majú buď odlišný, alebo len parciálny charakter.

Naše interpretácie i závery, ktoré z nich vyplývajú, treba pritom chápať najmä v kontexte východísk a cieľov celého výskumného projektu. Napriek tomu existujú viaceré možnosti interpretácie zistení, ktoré priniesli uskutočnené výskumy i rôzne možnosti vyvodzovania teoretických i praktických záverov z nich. Rozbor a interpretáciu najdôležitejších zistení, ako aj návrhy niektorých odporúčaní obsahujú i naše analýzy, vyvodenie praktických záverov z výskumami získaných poznatkov je však najmä úlohou užívateľov výsledkov výskumov.